

A POLGÁRI ELLENÁLLÁS MÁRTÍRJA

1944 nyarán, amikor a svábhegyi Gestapo pribékei már az egész országot terrorjuk alá hajtották, lezárt és hamiskásan címzett borítékokban különös nyomtatványt hordott szét a posta. A felbontásukkor nem osztálysorsjegy- vagy vetőmag-árjegyzék hullott ki belőlük, mint ahogy a feladójuk után hinni lehetett volna, hanem egy „szencséről” sokszorosított, hatoldalas kis füzet: a Márciusi Magyarország különböző számai. Az ellenállási mozgalom lapja volt ez, rajzokkal, hírekkel, cikkekkkel tele. Dávid Tamás volt a szerkesztője. Öröla szójának ezek a sorok!

Régi és méltán megbecsült polgárcsaládból származott. Nagypja Angyal Dávid volt, a kitűnő történetíró, aki egyetemi katedrájáról egy nemzedéken át nevelte a tanárjelölteket; apja Dávid Antal, tudós könyvtárigazgató és nevez orientalista.

Megtakarított pénzén egy sokszorosítógépet vásárolt. Ez már ömagában is gyanús körülmény volt abban az időben, amikor mindenkit rendőrkopók figyeltek és egy nyári estén valóságos regénybeillő módon esempészték ki a terjedelmes gépet egy budai villába, ahol az elcsúsztatott ablakok mögött, a nagy kert védelme alatt üzembe lehetett állítani.

Rajta készült a Márciusi Magyarország.

Második Sztalingrád

Forgatom az egyik régi számot. Régi, de mégis egészen friss. Peggyverrel malsogja a vezércikk és az egész nemzethez fordul gyűjtő szavával: „Nemzetünk jövőjéért, örök eszményeinkért kelj fel a német elnyomók ellen. Osszink példájára lélekben hordjuk körül országunkban a véres kardot. Mindenért, ami szert előttünk: Peggyverre, magyar!”

A második oldalon rövid kis cikket lehet találni. Okulásul érdekes a magy teljességében felidézni:

Második Sztalingrád?

Budapest környékén a németek erődket építenek! A környező falvakból besoroznak minden munkabíró, hogy segítségükre legyenek a sáncok átásában. Az orosz csapatok ugyanis elérték a Nagybíródet és a németek ősi szokás szerint Budapestnél akarják megvédeni az osztrák határokért folyó csatát. Ha zánk fővárosának elpusztítását azonban még más intézkedésekkel is biztosítani akarják. A használhatatlanná tett vasúti hidak pótlására a Horthy-hídot bekapcsolták a vasúti forgalomba. Egy-két bombatámadás ugyan ezt is tönkreteszi, megfelelő számú polgári személy és ház elpusztításával együtt, de a nácik néhány nappal meghosszabbították hazai uralmukat. Galád árulók ide jutattak benzinkéti Fogjunk össze ha-

ránk megmentésére, kényszerítsük a kormányt a németekkel való szakítással!

Maga írta, gépelte, sokszorosította, terjesztette a lapot. Nemesak a megbízható munkásság sorában adták kézről-kézre a lapot, hanem elsősorban az értelmiséghez akarták eljuttatni. Diákok meg fiatal hivatalnokok között járt kézről-kézre, a külügyminisztérium egyik fiatal tisztviselője hivatali helyiségében osztogatta. Aztán a Tiszti Cím-tárból keresték ki a közhivatalnokokat, ügyvédek, orvosok címét, akárhányszor találomra és osztálysorsjegyárusító vagy magkereskedő borítékjába téve postán küldték el.

A Márciusi Magyarország hírei és cikkei csakhamar szájról-szájra jártak, legenda lett belőlük. A nyilasok felháborodva és dühtől tájékozva tiltakoztak ellene, de az igazi magyarok örömmel fogadták minden szavát. Akárhogy hatott is, de mindenhová eljutott a híre, mint a magyar becsületesség, az ellenállás bizonyossága. Egyik tréfája, amely valóban a maquis-k nyers, de hatásos humorára vallott, napok alatt bejárta az országot és az összehajó magyarok azt süttögték mosolyogva. A tréfa így hangzott:

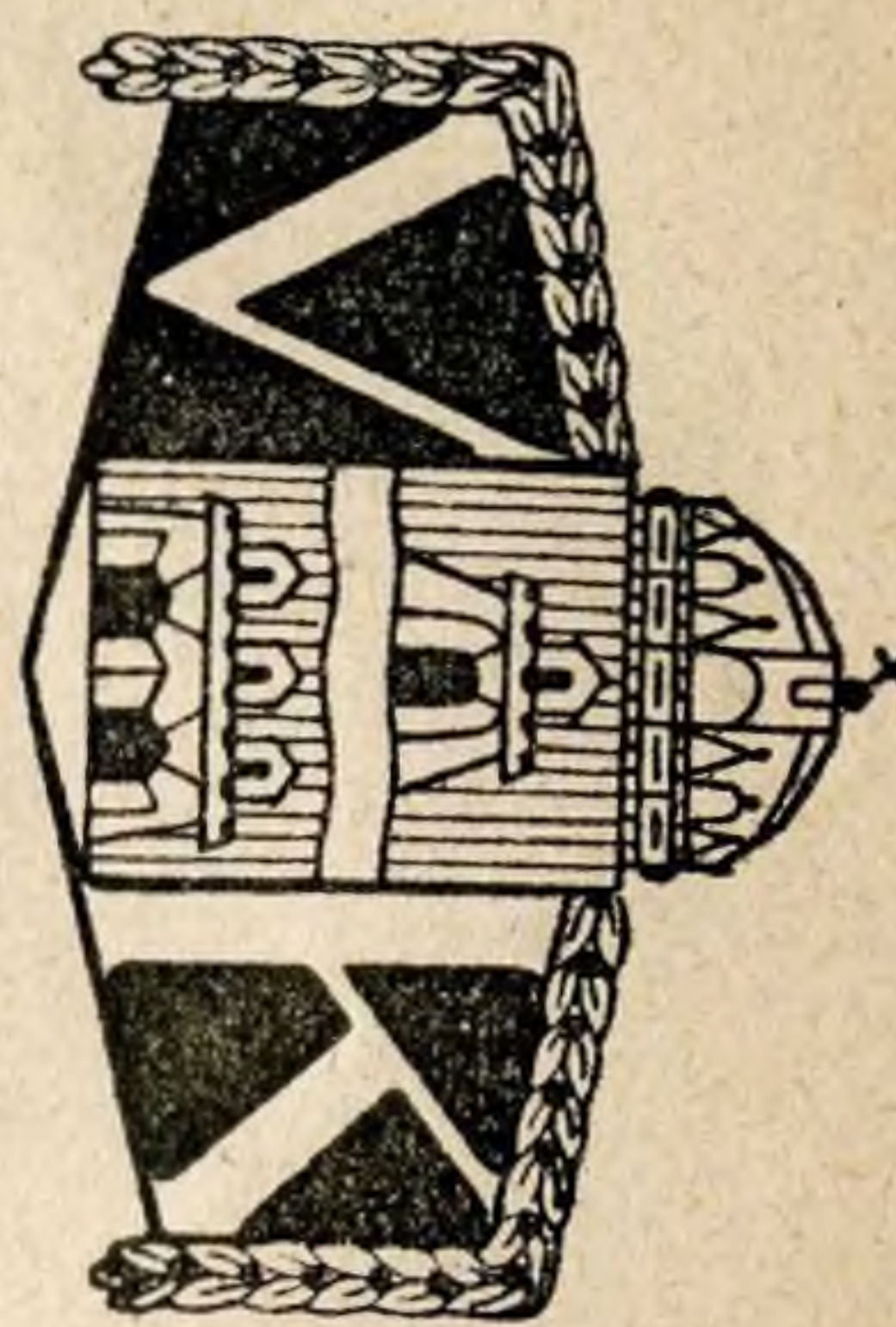
„Figyelem! A Váci-utca és Vörösmartyú-sarkán lévő lámpaoszlop vitéz ómoravica! Imrédy-Heimrich Béla számára van fenntartva. Arra mást felakasztani tilos!”

Dachau...

Két nappal a dicső hatalomátvétel után, október 17-én a nyilas pribékek elfoglalták Dávid Tamást. Egyik legveszedelmesebb ellenségüket tették lakat alá. A fiatalember hősi lélekkel tűrte a bírheci Röck Szilárd-utcai nyilas fogda minden kínzását, a szörnyű bántalmazásokat, a közismert „tornagyakorlatokat”, az éheztetést. Bátor lelke egy percre meg nem tört. Adalokat és neveket követeltek tőle, azt akarták, hogy árulja el barátait és segítőitársait és a közismert Gestapo-módszerekkel akarták vallomását kicsikarni. Nem vallott és amikor egy ízben édesanyja meglátogatta, még ő bátorította a szegény, egyedül maradó édesanyját.

Ekkor már felsorakoztatták a rabokat a fogda udvarán, hogy sok más derék társával — köztük Kelényi R. Ottóval, a Fővárosi Könyvtár tudós igazgatójával együtt — Dávid Tamást is tovább szállítsák, valamelyik német koncentrációs táborba. Előbb Dachaubá kerültek, majd 1944 decemberében innen is tovább vitték őket. Ez az utolsó hír róluk, többé nem jött semmi értesítés, nem sikerült semmit kinyomozni.

Ki tudja, hol lehet most? Melyik égi vagy földi ösvényen lépdel fűre lába? De nekünk nem szabad elfeledkezni a polgári ellenállás hőseiről mártírjairól... Z. B.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

323. 211

Szerző:

Z. B.

Cím:

Polgári ellenállás

Forrás:

1947. február 26

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Helyszám

Székesfővárosi háziyomda 1926 — 8891

ZSÁG